

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра банківської справи
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою
«Банківська справа»
(назва освітньої програми)
на тему:
«Оцінка кредитного ризику банків на основі стресс-тестування»

Виконавець:

студентка центру заочної форми
навчання

Орловська О.П.

(прізвище, ім'я, по батькові)
/підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., професор

(науковий ступінь, вчене звання)

Кузнєцова Л.В.

(прізвище, ім'я, по батькові)
/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Кризові явища останніх десятиліть у світовій та вітчизняній банківських системах потребують пошуку ефективного інструменту виявлення прихованих загроз банківської діяльності. Стрес-тестування є ключовим інструментом аналізу стійкості банківської системи; стрес-тести використовуються не тільки для оцінювання ймовірних подій, але й визначення рівня можливих втрат від їх настання.

З огляду зазначеного, запровадження стрес-тестування кредитного ризику для визначення впливу малоймовірних, але можливих подій, на результати діяльності банків є надзвичайно важливим для своєчасного прийняття ними превентивних заходів, що підтверджує актуальність обраної теми.

Мета дослідження. Аналіз процесів еволюції стрес-тестування кредитного ризику в іноземних і вітчизняних банках.

Завдання дослідження:

узагальнити теоретичні засади сутності понять «кредитний ризик», «стрес-тестування»;

проаналізувати законодавство, що регулює порядок проведення банками стрес-тестування кредитного ризику;

дослідити динаміку стрес-тестування кредитного ризику вітчизняних банків;

виокремити етапи стрес-тестування кредитного ризику вітчизняних банків;

дослідити досвід стрес-тестування кредитного ризику іноземних банків;

визначити напрями удосконалення методики стрес-тестування кредитного ризику вітчизняних банків Національним банком України.

Об'єктом дослідження є процес стрес-тестування ризиків банків.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні засади стрес-тестування кредитного ризику банків.

Методи дослідження. Робота базується на використанні загальнонаукових методів пізнання (аналітичного, синтетичного, історичного) – при дослідженні сутності, необхідності, особливостей стрес-тестування кредитного ризику та його еволюції; статистичного підходу – при аналізі рівня кредитного ризику банків України, аналізу та синтезу – при обґрунтуванні послідовності стрес-тестування кредитного ризику та основних напрямків удосконалення його інфраструктури.

Інформаційна база дослідження. Інформаційну базу дослідження становили законодавчі та нормативно-правові акти, що регулюють діяльність банків у сфері кредитування та стрес-тестування, статистичні дані Світового банку, МВФ, НБУ; офіційна фінансова звітність банків України; монографії,

наукові статті вітчизняних та зарубіжних вчених, присвячені стрес-тестуванню банків.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (62 найменування). Загальний обсяг роботи становить 93 сторінок. Основний зміст викладено на 99 сторінках. Робота містить 10 таблиць, 10 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні засади оцінки кредитного ризику банків на основі стрес-тестування» розглянуто зміст понять «кредитний ризик», «стрес-тестування», досліджено особливості процесу використання методу оцінки кредитного ризику банків на основі стрес-тестування банків, виокремлено етапи його розвитку; розглянуто законодавство, що регулює проведення в банках стрес-тестування кредитного ризику.

У другому розділі «Аналіз процесів управління кредитним ризиком банку на основі стрес-тестування» проаналізовано кредитний портфель банків України, обсяги проблемних позичок, тенденції процесів формування резервів за кредитними операціями банків; здійснено аналіз тенденцій стрес-тестування кредитного ризику у зарубіжних банках; визначено особливості методик НБУ стрес-тестування кредитного ризику у вітчизняних банках.

У третьому розділі «Напрями удосконалення процесів стрес-тестування кредитного ризику в банках» визначення фактори, що впливають на необхідність проведення стрес-тестування кредитного ризику банків України; запропоновані пропозиції щодо вдосконалення методик НБУ стрес-тестування кредитного ризику у вітчизняних банках, що сприятиме підвищенню довіри населення до банків.

ВИСНОВКИ

1. Загальною метою стрес-тестування кредитного ризику є оцінка вразливості кредитного портфеля банківського сектору країни до нестабільності світової кон'юнктури (на рівні банківської системи). Крім того, це надання перспективних оцінок меж кредитного ризику банків та розробка рекомендацій щодо його зниження.

2. Започаткування стрес-тестування безпосередньо кредитного ризику відбулося у 2004 – 2008 рр., коли Базельський комітет прийняв оновлену угоду про капітал, що містила рекомендації стосовно обов'язкового його стрес-тестування

3. З 2014 р. відбувається розвиток стрес-тестування на основі концепції ризик-орієнтованого підходу до управління банківською діяльністю. Стрес-тестування кредитного ризику набуває важливого значення як інструмент, що сигналізує про настання катастрофічних наслідків для банків внаслідок дії різних чинників ризику.

4. Визначено, що стрес-тестування кредитного ризику є сучасним інструментом ризик-менеджменту та набуває активного поширення у банківській сфері, а тому з'явилося чимало різновидів та підходів до його проведення.

5. Здійснено класифікацію інструментарію стрес-тестування кредитного ризику банку за такими ознаками, як рівень проведення (макрорівень та мікрорівень) та масштаб охоплення факторів впливу (аналіз чутливості та багатофакторний аналіз, який, у свою чергу, поділяється на історичні та гіпотетичні стрес-тести).

6. Встановлено, що рівень кредитного ризику у банках в Україні на сьогодні перевищує оптимальні значення, про що свідчить невтішна тенденція до постійного підвищення таких показників, як частки резервів під кредитні операції у кредитному портфелі банків та у його капіталі, частки простроченої заборгованості у кредитному портфелі, а також зниження рівня покриття капіталом кредитного портфеля вітчизняної банківської системи.

7. Стрес-тестування кредитного ризику здійснюється у наступній послідовності: формування його організаційного, методичного, інформаційного, програмного та аналітичного забезпечення; вибір масштабу стрес-тестування, що включає вибірку банків, створення бази даних, перевірка достовірності та релевантності інформації; ідентифікація ризик-факторів на мега-, макро- та мікрорівнях; моделювання сценаріїв.

7. Результати стресс-тестування кредитного ризику банків рекомендовано представляти у формі статистичної звітності у розрізі сценаріїв стрес-тесту з розкриттям суми відрахувань до резервів на покриття кредитного ризику та наявного регулятивного капіталу, а також суму необхідної докапіталізації за її джерелами покриття.

АНОТАЦІЯ

Орловська О.П. «Оцінка кредитного ризику банків на основі стресс-тестування»
Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності
«072 Фінанси, банківська справа та страхування» за освітньою програмою «Банківська
справа». – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2020.

У роботі визначено особливості стрес-тестування ризиків в цілому і кредитного, зокрема, у порівнянні з моделями раннього оповіщення криз та прогнозування, які полягають у наступному: стрес-тести є ключовою детермінантою аналізу стійкості фінансової системи; стрес-тести використовуються не тільки для оцінювання ймовірних

подій, але й визначення рівня можливих втрат від їх настання; до стрес-тестів поряд із інформацією щодо історичної оцінки настання шоківих подій включаються також дані стосовно гіпотетично можливих сценаріїв виникнення кризових явищ; стрес-тести охоплюють як кількісний, так і якісний аналіз банківської діяльності. Запропоновані пропозиції щодо вдосконалення методик НБУ стрес-тестування кредитного ризику у вітчизняних банках, що сприятиме підвищенню довіри населення до банків.

Ключові слова: кредитний ризик, стрес-тестування, банківська система, макроекономічні шоки, сценарний аналіз, транспарентність банків, рівень капіталізації банків.

ANNOTATION

for the qualifying work of Orlovskaya Elena Petrovna for a bachelor's degree in the specialty "Finance and Credit" on "Credit risk assessment of banks based on stress testing" Odessa National Economic University Odessa, 2020

The peculiarities of stress testing of risks in general and credit, in particular, stress tests, in addition to information on the historical assessment of the occurrence of shock events, also include data on hypothetically possible scenarios of crisis phenomena; stress tests cover both quantitative and qualitative analysis of banking activities.

The work is based on the use of general scientific methods of cognition (analytical, synthetic, historical) - in the study of the nature, necessity, features of stress testing of credit risk and its evolution; statistical approach - in the analysis of the level of credit risk of Ukrainian banks, analysis and synthesis - in justifying the sequence of stress testing of credit risk and the main directions of improving its infrastructure.

The information base of the study consisted of laws and regulations governing the activities of banks in the field of lending and stress testing, statistics of the World Bank, the International Monetary Fund, the National Bank of Ukraine and the State Statistics Service of Ukraine; official financial statements of Ukrainian banks; monographs, scientific articles by domestic and foreign scientists on stress testing of banks.

Keywords: credit risk, stress-testing, banking system, macroeconomic shocks, scenario analysis, transparency of banks, level of capitalization of banks